

Motion

1983/84:2760

Rune Torwald m. fl.

Förslag om tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1983/84 (prop. 1983/84:125)

I proposition 1983/84:125 föreslår regeringen att SMHI anvisas 15,7 milj. kr. för uppbyggnad av en pilotanläggning inom PROMIS-projektet (PROMIS = Program för ett Operationellt Meteorologiskt Informations-system). Föredraganden anför också att civilministern senare kommer att föreslå regeringen att ytterligare 5,1 milj. kr. tilldelas projektet under förutsättning att riksdagen godkänner regeringens nu föreliggande hemställan om medel till pilotanläggningen.

Totalkostnaden för pilotprojektet beräknas av SMHI till 70 milj. kr. i dagens penningvärde. När SMHI i sin anslagsframställning för budgetåret 1981/82 första gången ansökte om medel till PROMIS beräknades kostnaden för pilotanläggningen till ca 10 milj. kr. och för hela projektet till ca 60 milj. kr. Denna våldsamma kostnadsökning kan enligt vår uppfattning inte förklaras enbart genom inflationen och en stegring av dollarkursen.

Föredraganden skriver i propositionen angående satsningen på PROMIS-projektet att "Den skisserade utvecklingen av vädertjänsten innebär mycket stora förändringar av vädertjänstens organisation och de ekonomiska konsekvenserna är osäkra. Det behövs således ett väl grundat beslutsunderlag för att bedöma hur en operativ regionaliserad vädertjänst enligt Promis ska vara uppbyggd."

Vi delar den uppfattningen men vill påpeka att enligt vår åsikt har inga seriösa, objektiva undersökningar gjorts om behovet av de korta prognoser för vilka PROMIS-systemet främst skulle byggas upp. Arbetstagarkonsult, ett dotterbolag till Statskonsult, har gjort en analys av SMHI:s marknadsundersökningar vad gäller PROMIS. I en rapport från 1983 skriver institutet: "Resultatet från marknadsundersökningarna har haft avgörande betydelse för den fortsatta inriktningen av SMHI:s framtida vädertjänst. Vi har närmare studerat och granskat denna enkätundersökning och funnit att den är behäftad med vissa brister bl. a. avseende urval, representativitet, mätmetoder och bearbetning. Enkätundersökningen bör betraktas mer som en form av remiss än som en seriös marknadsundersökning.

Undersökningen kan alltså inte läggas till grund för en bedömning av marknadsutvecklingen beträffande SMHI:s olika produkter. Oavsett detta är de slutsatser som dras av resultatet mycket tvivelaktiga. Mycket tyder på att önskat resultat både styrt bearbetning och analys av data."

Vi är benägna att dela den uppfattningen eftersom man från SMHI:s sida gång på gång framhåller att lantbruket skulle vara en av de viktigaste

avnämarna av de korta prognoser som PROMIS skall ta fram. LRF har förklarat att de inte delar den uppfattningen. Lantbruket är inte särskilt betjänt av korta prognoser i varje fall inte i den utsträckning att man kan och vill betala några större summor för dem. Vad lantbruket behöver är tillförlitligare långtidsprognoser. Ett arbete med att ta fram sådana pågår f. ö. för närvarande i London.

Man kan inte heller, som ofta görs från SMHI:s sida, dra paralleller mellan behovet av korta prognoser i t. ex. USA och Sverige. I USA och andra länder som drabbas av orkaner, cykloner, jordbävningar och andra våldsamma naturfenomen kan korta prognoser vara livsviktiga. Väderutvecklingen i vårt land sker för det mesta i lugnare tempo. Vid t. ex. blixthalka kan dock korta prognoser med hjälp av automatstationer, utplacerade med korta mellanrum utefter vägen, vara till god hjälp. Sådana automater är dock inte inräknade i PROMIS' 300 automatstationer lika litet som ett fullständigt genomförande av PROMIS är en förutsättning för dessa.

Vi menar alltså att seriösa, opartiska marknadsundersökningar bör kopplas till pilotprojektet. Kunder inom pilotområdet måste upplysas om de verkliga kostnaderna för prognoserna. Gratisprognoser eller starkt subventionerade sådana visar inte den verkliga efterfrågan och skulle motverka en verklighetsanknuten utvärdering.

Enligt föreliggande proposition skall 26,15 milj. kr. tillföras PROMIS-projektet genom "Omprioritering av SMHI:s resurser samt industriell satsning". Vi frågar oss vilka omprioriteringar som åsyftas och vill framhålla att i takt med den våldsamma kostnadsökning som nu redovisas för PROMIS-pilotprojektet SMHI:s möjligheter att betala delar av det genom omprioriteringar av befintlig verksamhet minskas.

1981 ville SMHI betala en del av PROMIS genom nedläggningar av bemannade väderstationer. Detta sade riksdagen nej till. 1983 bestämde riksdagens majoritet att SMHI själv och utan att höra riksdagen skulle få bestämma hur många och vilka bemannade väderstationer som skulle läggas ned. Centern reserverade sig mot detta beslut. Vi vill än en gång slå fast att vi inte kan acceptera några fler nedläggningar av synoptiska väderstationer i syfte att betala för eller tvinga oss in i ett ännu oprövat vädertjänstsystem. Om det synoptiska nätet glesas ut ytterligare kan det inte längre fylla sin meteorologiska funktion. Då har man tagit bort basen för den nuvarande observationsverksamheten, innan man vet vad de nya tekniska lösningarna innebär, dvs. innan försöksverksamheten enligt riksdagens beslut avrapporterats och utvärderats.

Anledningen till att vi accepterar regeringens nu föreliggande förslag att anslå drygt 15 milj. kr. till SMHI är för det första att 11 milj. kr. redan satsats i projektet, för det andra att hela eller delar av projektet möjligen kan bli en svensk exportprodukt till länder som säkerligen har större nytta av det än vi, och för det tredje att ett genomförande av pilotprojektet synes

vara enda möjligheten att få en verklighetsanknuten marknadsundersökning om behovet av de prognoser projektet skall ta fram.

Enligt vår uppfattning bör dock följande gälla för PROMIS-projektet:

1. Inga ytterligare statliga medel anvisas till pilotprojektet.
2. Seriösa, objektiva marknadsundersökningar kopplas till pilotprojektet.
3. Inga av SMHI:s nuvarande funktioner får tas bort om detta innebär en lösning till PROMIS-systemet. Detta innebär då också att inga fler nedläggningar av synoptiska stationer får göras innan en ordentlig utvärdering av pilotprojektet skett.
4. Regionalpolitiska och sysselsättningspolitiska aspekter skall vägas in vid utvärderingen av projektets lönsamhet.
5. Innan beslut om en ytterligare utbyggnad av PROMIS-projektet fattas skall erfarenheterna av försöksverksamheten redovisas för riksdagen.

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om PROMIS-projektet m. m.

Stockholm den 4 april 1985

RUNE TORWALD (c)

ANNA WOHLIN-ANDERSSON (c) P.-O. ERIKSSON (c)

BERTIL JONASSON (c) ANDERS SVÄRD (c)

BENGT KINDBOM (c) GÖSTA ANDERSSON (c)